

Ruimte voor Advies

Adviesgroep voor ruimte, water en natuur

Quicksan Wet natuurbescherming

Rijnevliet te Utrecht

Deelgebied 3

In het kader van de
ontwikkeling woonwijk Rijnevliet

Datum: 28 oktober 2020

<i>Titel</i>	<i>Quickscan Wet natuurbescherming Rijnvliet Deelgebied 3 t.b.v. ontwikkeling woonwijk Rijnvliet (Gemeente Utrecht).</i>
<i>Uitvoering</i>	<i>Ruimte voor Advies Deventerstraat 179, 8171 NS Vaassen. Tel 0578 560368 Opgesteld: [REDACTED], ecooloog [REDACTED], ecooloog</i>
<i>Opdrachtgever</i>	<i>Gemeente Utrecht</i>
<i>Versie</i>	<i>Versie 1.1, 2 oktober 2019 Versie 2.1, 10 juli 2020 Versie 2.2, 30 oktober 2020</i>

INHOUD

1	Inleiding	4
2	Quickscan soortbescherming	8
3	Quickscan gebiedsbescherming	15
4	Conclusies en aanbevelingen	18
5	Wettelijk kader	20

Inleiding

1.1 Doel van de rapportage

In Utrecht is de wijk Rijnvliet in aanbouw. Onder meer bij ruimtelijke ingrepen dient rekening te worden gehouden met beschermde soorten en gebieden. Wet- en regelgeving omtrent deze soorten en gebieden is vastgelegd in de Wet Natuurbescherming (Wnb, 2017) en de provinciale structuurvisie/ verordening (NNN).

Het onderhavige rapport beschrijft de resultaten van de quickscan van beschermde natuurwaarden in deelgebied 2 van het plangebied. De rapportage kan dienstdoen als onderbouwing bij bestemmingsplanwijzigingen en ontheffings- of vergunningaanvragen in het kader van de Wet Natuurbescherming of omgevingsverordening. Bij dergelijke voornemens is een onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk. In eerste instantie voldoet een 'quickscan' en: een korte, eenmalige verkenning op basis van een beknopt bronnenonderzoek en een veldbezoek. Dit onderzoek beoordeelt het voornemen op negatieve effecten qua soortbescherming (flora en fauna) en gebiedsbescherming (Natura 2000-gebied en andere doelstellingen binnen het Natuurnetwerk Nederland). Deze rapportage beschrijft de resultaten en geeft aan in hoeverre de beoogde ontwikkeling wel of niet strijdig is met de Wet natuurbescherming. Daarnaast is getoets of de voorgenomen activiteiten van invloed zijn op soorten die voorkomen op de Utrechtse Soortenlijst. De rapportage beschrijft tevens de gewenste maatregelen, benodigde ontheffingen/ vergunningen en adviseert in de vervolgstappen.

1.2 Locatie en ingreep

1.2.1 Omschrijving locatie en planvoornemen

Het plangebied bevindt zich in het noorden van Rijnvliet op de grens met de bestaande bebouwing langs de Rijksstraatweg. Voor dit onderzoek wordt deelgebied 3 van het plangebied onderzocht. Dit deelgebied wordt omgevormd naar woonwijk. Dit deelgebied betreft een paardenwei met daarop een stal en een keet. De stal beschikt over gemetselde gevels en een enkelwandig golfplaten dak. De gevels hebben vermoedelijk een spouw maar er is geen toegang tot deze ruimte door afwezigheid van ventilatieopeningen en dergelijke. Ook is de spouw aan de bovenzijde afgesloten. Op het terrein is plaatselijk jonge begroeiing aanwezig in de vorm van bramenstruweel, wilgenopschot en een singel met els en es, met name in de zuidoosthoek. Rond het terrein loopt een kleine sloot met plaatselijk veel begroeiing. Het terrein wordt omringd door ruigtepercelen.

Gehele plangebied Rijnvliet

Het voornemen bestaat om het deelgebied te ontwikkelen ten behoeve van de woonwijk Rijnvliet. Hierdoor verdwijnt alle bestaande bebouwing en begroeiing. Ook zijn er ingrepen gepland in de watergangen zoals demping of verlegging. Het plangebied bestaat uit agrarisch weiland. De voorgenomen ontwikkeling van Rijnvliet kan in zijn geheel van negatief effect zijn voor de natuurwaarde, bijvoorbeeld foerageergebied voor roofvogels. Voorliggend rapport dient als onderbouwing voor de ontwikkelingen van deelgebied 3. Toch is het van belang om bij een aantal zaken het cumulatieve effecten mee te nemen in het onderzoek.

1.3 Onderzoeksmethode

Bij quickscan en daarmee de beoordeling van het plangebied is een bronnenonderzoek verricht naar het voorkomen van beschermde soorten en de ligging van beschermde gebieden in de regio. Daarvoor zijn de gegevens van Waarneming.nl en de Nederlandse Databank Flora en Fauna (NDFF)

geraadpleegd. Voor de ligging van beschermde gebieden is gebruik gemaakt van Synbiosys.alterra.nl en de digitale atlas van provincie Utrecht. Op 26 augustus 2019 is het plangebied bezocht door M. Blijerveld, ecooloog van Ruimte voor Advies. Daarbij is gelet op de daadwerkelijke aanwezigheid van beschermde soorten en indirecte aanwezigheid in de vorm van sporen (verblijfplaatsen, wissels, pootafdrukken en dergelijke). Er is in het veld gebruik gemaakt van een verrekijker, determinatielijsten/handleidingen, zaklamp en fotocamera. Verder is het terrein beoordeeld op de geschiktheid voor beschermde soorten (habitatbeoordeling).

1.4 Kwaliteitsborging

Door de inzet van deskundigen op gebied van ecologie en landelijk geaccepteerde onderzoeksmethoden is de kwaliteit van het onderzoek zoveel mogelijk gewaarborgd. Ruimte voor Advies is kandidaat-lid en hanteert de richtlijnen van het Netwerk Groene Bureaus en de richtlijnen uit de kennisdocumenten van RVO/BIJ12. Toetsing van de aanpak en uitwisseling van ervaringen met gemeente/provincie en collega-onderzoekers vindt plaats op regelmatige basis.

Garanties over aan-/afwezigheid van planten en dieren is niet te geven. Daarvoor is de aard en de opzet van dit onderzoek niet toereikend. Daarbij is het een eenmalige momentopname en houdt het geen rekening met de dynamische aspecten van natuur, zoals migratie en kolonisatie door soorten en veranderingen in terreingebruik en –beheer. De geldigheidsduur van de rapportage bedraagt voor de zwaarder beschermde soorten maximaal 3 jaar.

Afb. 1.1: Overzichtkaart van onderzoeksgebied, deelgebied 3 (rood kader) te opzichte van plangebied, Rijnvliet (wit kader). Bron: Bing kaarten

Afb. 1.2: Globale ligging van het plangebied Rijnvliet ten opzichte van de stad Utrecht. Bron: PDOK luchtfoto

Afb. 1.3: Nieuwe inrichting woonwijk Rijnvliet. Bron: Gemeente Utrecht

2

Quickscan soortbescherming

De Wnb onderscheidt soort- en gebiedsbescherming. Bij soortbescherming beoordelen we de aan-/afwezigheid én de geschiktheid van de locatie voor beschermde planten en dieren. Vervolgens schatten we per plant- en diergroep in of de quickscan voldoende duidelijkheid geeft. Is dit niet het geval, dan adviseren we nader onderzoek. Als laatste schatten we in welk effect het voornemen heeft.

2.1 NDFF-gegevens

In de databank zijn de afgelopen tien jaar 263 waarnemingen bekend in en rondom het plangebied Rijnvliet. Het betreffen verschillende soortgroepen: zoogdieren, amfibieën, vleermuizen maar het overgrote deel betreft vogels.

Van de soortgroep vleermuizen zijn zes soorten in en rondom het plangebied waargenomen, te weten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, watervleermuis, meervleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger. Uit NDFF-gegevens blijkt dat de watervleermuis en meervleermuis enkele malen is waargenomen boven de watergang tussen Rijksweg en Zandweg ten noordwesten van het plangebied. Alle soorten vleermuizen zijn strikt beschermd in de Wnb volgens het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn.

Van de soortgroep zoogdieren zijn alleen algemene beschermde soorten waargenomen namelijk aardmuis, dwergmuis, egel, bosmuis, dwergmuis, konijn, haas en vos. Voor de vier genoemde soorten geldt een algemene vrijstelling van de Wet natuurbescherming in geval van ruimtelijke ingrepen.

Rondom het deelgebied zijn allerlei vogelsoorten waargenomen, onder andere de blauwborst, blauwe reiger, buizerd, fitis, grasmus, kievit, kleine plevier, oeverzwaluw, tureluur, tjiftjaf en zwarte roodstaart. Van de oeverzwaluw is een territorium vastgesteld. Deze is gevestigd langs de Busbaan Rijnvliet. Van de overige vogels zijn geen nesten waargenomen. Ook ontbreken waarnemingen van vogels met jaarrond beschermde nesten.

Van de soortgroep amfibieën is alleen de algemene, licht beschermde bastaardkikker gemeld. Voor deze soort geldt een algemene vrijstelling van de Wet natuurbescherming in geval van ruimtelijke ingrepen.

Van de soortgroep vissen is de grote modderkruiper in het watersysteem van Rijnvliet vastgesteld. Deze soort is nationaal beschermd in de Wet natuurbescherming; er geldt geen algemene vrijstelling. De soort bevindt zich ook op de Rode lijst.

Van de Utrechtse Soortenlijst zijn de blauwborst, merel, de tjiftjaf bekend binnen Rijnvliet. Vaatplanten van de Utrechtse Soortenlijst zijn alleen bekend aan de randen van Rijnvliet. Zo is de bijenorchis, grote kaardenbol en de zwanenbloem vastgesteld aan de rand van het plangebied. Buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden.

Van de overige groepen zijn geen beschermde soorten gemeld.

2.2 Vaatplanten

Het terrein was begroeid met ruig grasland. Naast algemene grassen kwamen soorten voor als jakobskruid, speerdistel, zilverschoon, herfstleeuwentand, witte dovenetel en gewone braam. Langs de sloot groeide voornamelijk liesgras. Er zijn geen bedreigde of beschermde soorten gevonden. Ook zijn geen soorten aangetroffen van de Utrechtse Soortenlijst.

Een negatief effect van het voornemen op beschermde (en bijzondere) vaatplanten en planten van de Utrechtse Soortenlijst is uitgesloten. Nader onderzoek of planaanpassing kan daardoor achterwege blijven.

2.3 Grond- en boombewonende zoogdieren

Onder “grond- en boombewonende zoogdieren” rekenen we alle zoogdieren met uitzondering van vleermuizen. Dit omvat knaagdieren, haasachtigen, insecteneters en marter, die vanuit de omgeving toegang hebben tot het terrein.

De voornaamste soorten die verwacht worden zijn de veldmuis, de bosmuis, huismuis, huisspitsmuis en andere kleine knaagdieren. Voor de egel is het deelgebied ongeschikt als verblijfplaats. Ook als leefgebied is het plangebied oninteressant. Het betreft intensief grasland waar het voedselaanbod schaars is voor de egel. Echter kan de egel wel incidenteel het plangebied aandoen om zich te verplaatsen. Voor de steenmarter en andere marterachtigen ontbreken geschikte locaties die kunnen dienen als verblijfplaats. Bebouwing, ruigtes en rommelhoekjes ontbreken. Wel kunnen de soorten het deelgebied gebruiken als foerageergebied en zich te verplaatsen. De steenmarter komt in Utrecht niet voor aan de oostzijde van de A2. Het wordt daarom niet verwacht dat de steenmarter voorkomt binnen het deelgebied. Andere marterachtigen, zoals bunzing, hermelijn of wezel kunnen wel voorkomen in het deelgebied. Van een mogelijke verblijfplaats is geen sprake, echter kunnen de soorten wel het deelgebied incidenteel aandoen. Door het intensieve gebruik en het ontbreken van grote delen begroeiing is het deelgebied met zekerheid geen essentieel onderdeel van het leefgebied van marterachtigen. Overige grondgebonden zoogdieren worden door de huidige uitstraling en beheer van het deelgebied en de huidige werkzaamheden rondom het deelgebied niet verwacht.

De te verwachten zoogdieren in het deelgebied zijn nationaal beschermde soorten waarvoor in geval van ruimtelijke ingrepen een provinciale vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming geldt. De overige soorten zoogdieren die in de regio voorkomen zijn hoogstens als passant te verwachten.

De voorgenomen activiteiten leiden mogelijk tot een gering negatief effect op marterachtigen, (kleine) algemene zoogdieren waarvoor een provinciale vrijstelling van kracht is. Op de overige zoogdieren treedt geen effect op. Het terrein is ongeschikt als verblijfplaats of leefgebied. Nader onderzoek naar grondgebonden zoogdieren kan achterwege blijven.

2.4 Zoogdieren - Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn zwaar beschermd vanuit de Europese Habitatrichtlijn. Geschikte verblijfplaatsen zijn vaak beperkt beschikbaar. Door sloop en renovatie zijn de laatste decennia veel potentiële verblijfplaatsen verdwenen. Niet alleen verblijfplaatsen, maar ook lineair doorlopende landschapselementen waarlangs vleermuizen zich verplaatsen tussen slaapplek en foerageergebied (zogenaamde vliegroutes) en belangrijk foerageergebied, zijn beschermd.

Verblijfplaatsen

Van deelgebied 3 zijn de bomen te jong om als verblijfplaats te kunnen dienen. De stal en de keet zijn beoordeeld als ongeschikt voor vleermuizen. Van de keet is de gehele constructie enkelwandig en het volume te klein. Van de stal is het dak enkelwandig en de dakrand zeer open terwijl de spouw afgesloten is. Onder de nok en de dakrand zijn openingen aanwezig maar deze zijn te groot. Deze ruimtes zijn niet donker genoeg en niet tochtvrij. Hierdoor kan er geen geschikt microklimaat ontstaan voor vleermuizen. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn in dit deelgebied uit te sluiten.

Foerageergebied en vliegroutes

Deelgebied 3 is als geheel geschikt als foerageergebied voor diverse vleermuissoorten die in de omgeving voorkomen zoals de gewone en ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis. Het is aannemelijk dat vleermuizen er ook daadwerkelijk in kleine aantallen foerageren. Zeker langs de houtopstanden aan de oostzijde van het deelgebied wordt vrijwel zeker gevoerageerd door vleermuizen. Van essentieel foerageergebied boven het deelgebied is geen sprake aangezien er veel foerageergebied in de directe omgeving voorhanden is in de vorm van andere erven, houtopstanden, houtwallen en laanbeplanting. Daarnaast is vanwege de openheid van de overige delen van het terrein de waarde als essentieel foerageergebied uit te sluiten. Daarnaast ontbreken lijnvormige beplanting die kunnen dienen als vliegroute voor vleermuizen. Wel dient vanuit de zorgplicht, Artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, rekening te worden gehouden met lichtverstoring op het niet essentiële foerageergebied.

Lichtverstoring is te voorkomen door spaarzaam te zijn met verlichting en het aangepast toepassen van verlichting op een zodanige manier dat er geen sprake is van tijdelijke of permanente toename van lichtintensiteit. Beperk de verlichtingshoogte tot maximaal 3 meter, voorkom uitstraling met behulp van aangepaste armaturen of pas amberkleurige verlichting (zogenaamde 'batlampen') toe. Daarnaast dient de verlichting te allen tijde naar beneden gericht te zijn om verstoring te voorkomen. Ook kan tijdens de werkzaamheden lichtverstoring optreden. Door uitstraling van eventuele bouwlampen en andere verlichting te voorkomen wordt verstoring op het leefgebied van de vleermuizen voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld door toepassen van afschermende armaturen en beperken van verlichtingshoogte. Van mogelijke lichtverstoring van vleermuizen is uitsluitend sprake in de actieve periode van vleermuizen, grofweg tussen zonsondergang en zonsopkomst in de periode april - november.

Op voorhand kunnen we uitsluiten dat de voorgenomen activiteiten negatieve effect hebben op verblijfplaatsen van vleermuizen. Er zijn in het deelgebied geen mogelijk geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig. Binnen het deelgebied is geen sprake van de aanwezigheid van een mogelijk essentieel foerageergebied of vaste vliegroute. Geschikte begroeiing ontbreken en in de omgeving zijn genoeg (betere) alternatieven voorhanden. Wel dient lichtverstoring te worden voorkomen in het kader van de algemene zorgplicht. Beperk het gebruik van verlichting, de verlichtingshoogte of pas aangepaste armaturen toe. Daarnaast dient lichtvertooring tijdens de werkzaamheden te worden voorkomen door te werken buiten de actieve periode van vleermuizen, de verlichtingshoogte en -gebruik te beperken of door het gebruik van aangepaste armaturen. Wanneer lichtverstoring zoveel mogelijk voorkomen wordt is nader onderzoek naar vleermuizen voor dit deelgebied niet aan de orde.

2.5 Vogels

Alle inheemse vogels zijn strikt beschermd in de Wet natuurbescherming volgens het regime van de Vogelrichtlijn. De Wet natuurbescherming maakt onderscheid tussen vogels zonder en met vaste broedplaatsen. Van vogels zonder vaste broedplaats zijn alleen de broedsels beschermd en niet het leefgebied. Van vogels met een vaste broedplaats is naast de broedplaats (jaarrond) ook het functionele leefgebied beschermd.

In deelgebied 3 zijn in de opgaande begroeiing allerlei algemene broedvogels van het landelijk gebied te verwachten zoals zwartkop, tuinfluiter, houtduif, heggenmus en zanglijster. In de stal was een aantal bewoonde nesten van boerenwaluw aanwezig. De stal en de keet zijn niet geschikt voor broedvogels met een vaste nestplaats zoals huismus en kerkuil. Ook is de bebouwing ongeschikt voor huismussen en deze worden dan ook niet verwacht in de bebouwing. Tijdens het veldbezoek zijn dan ook geen huismussen waargenomen. In de opgaande begroeiing zijn geen vaste nestplaatsen aangetroffen.

Utrechtse Soortenlijst

Vogels van de Utrechtse Soortenlijst betreffen blauwborst, kleine karekiet, merel, roerdomp en tijtjaf. De soorten blauwborst, kleine karekiet en roerdomp komen met zekerheid niet voor binnen het plangebied. Potentieel leefgebied van de soorten, zoals moerasgebieden met begroeiing en grote stukken rietvegetatie ontbreken. Merel en tijtjaf kunnen wel voorkomen in deelgebied 3, de soorten kunnen broeden in de opgaande begroeiing binnen het plangebied. Een negatief effect op de staat van instandhouding van de soorten wordt niet verwacht. Voor de soorten geldt dat er genoeg alternatieven in de omgeving van het deelgebied aanwezig zijn. Zo zijn de tuinen van de woningen langs de Rijksstraatweg voldoende geschikte alternatieven voor de soorten. Daarnaast wordt bij de realisatie van de woonwijk voldoende groen ingepast waardoor het plangebied na de werkzaamheden weer geschikt is als broedlocatie. Wél dienen mitigerende maatregelen getroffen te worden. Dit betekent dat de werkzaamheden buiten het broedseizoen dienen te worden uitgevoerd of gestart zodat ouders niet permanent hun nest verlaten.

Effecten op vaste, jaarrond beschermde rust- of voortplantingsplaatsen van vogels treden niet op bij het voornemen om het deelgebied om te vormen naar woonwijk en de bebouwing te vervangen door nieuwbouw. Nader onderzoek of plaanpassing ten aanzien van vogels met jaarrond beschermde nesten kan daarom achterwege blijven. Voor de te verwachten soorten van de Utrechtse Soortenlijst, merel en tijtjaf geldt dat er voldoende alternatieven in de omgeving zijn die kunnen dienen als broedlocatie. Daarnaast is het plangebied na de werkzaamheden weer geschikt als leefgebied. Een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten wordt niet verwacht. Wél dient mitigatie plaats te vinden, maar dit geldt voor alle algemene broedvogels. Tijdens het broedseizoen worden wel algemene broedvogels verwacht. Werkzaamheden binnen het broedseizoen kunnen daarom leiden tot het verstoring van de broedgevallen met het verlaten van het nest tot gevolg. Voer daarom de verstorende werkzaamheden uit buiten het broedseizoen uit of start voor het broedseizoen zodat vogels zich niet vestigen.

2.6 Amfibieën en reptielen

Alle soorten amfibieën zijn in meer of mindere mate beschermd. In de slootranden waren tijdens het veldbezoek groene kikkers aanwezig. In het gebied zijn geen populaties zeldzame of strikter beschermde soorten amfibieën bekend. Vanwege de geïsoleerde ligging tussen snelwegen en stedelijk gebied is het voorkomen van strikter beschermde soorten uit te sluiten. In het gebied zijn alleen algemene, licht beschermde soorten te verwachten waarvoor een algemene vrijstelling van de Wet natuurbescherming geldt in geval van ruimtelijke ingrepen. In de regio van het plangebied zijn geen populaties reptielen bekend. Een negatief effect op deze soortgroep is uit te sluiten.

Negatieve effecten op beschermde soorten amfibieën en reptielen treden niet op, uitgezonderd zeer algemene soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Doordat de noordelijke kavelsloot buiten het planvoornemen blijft, zijn negatieve effecten op voorhand uitgesloten. Nader onderzoek naar de beschermde ringslang en poelkikker kan hierdoor achterwege blijven.

2.7 Vissen en ongewervelden

In deelgebied 3 komen geen watergangen voor. Wel is een watergang aanwezig ten westen van het plangebied. Ook worden in de toekomst watergangen gevraagd in dit deelgebied. In het watersysteem van Rijnvliet dat verbonden wordt met dit deelgebied zijn op verschillende locaties grote modderkruipers aangetroffen. Tijdens eerder onderzoeken (2011) voor de realisatie voor de wijk Rijnvliet is vastgesteld dat de grote modderkruiper het plangebied gebruikt als leefgebied. Werkzaamheden aan de sloten kunnen een negatief effect hebben op de soort. Voor de ontwikkelingen is in 2012 een activiteitenplan en een inrichtingsplan opgesteld. In 2013 heeft de Ministerie van Economische Zaken een ontheffing verleend voor het aantasten van het leefgebied van de grote modderkruiper. De ontheffing was geldig tot 2017. Vervolgens is een verlenning van de ontheffing aangevraagd en verkregen. De huidige ontheffing voor het vangen en het beschadigen en/of vernielen van voortplantingsplaats- of rustplaatsen van de grote modderkruiper is geldig tot december 2022. Het creëren van de watergang in het deelgebied op zich leidt niet tot mogelijke verbodsbepalingen. Wél het verbinden van de watergang met de huidige watergangen. Het is van belang dat de voorschriften zoals beschreven in de ontheffing en het activiteitenplan worden nageleefd.

Voor de verbindende watergangen geldt dat de soorten bittervoorn en kleine modderkruiper worden verwacht. Deze soorten komen voor op de Utrechtse Soortenlijst. Het graven van de watergang in het gebied zelf leidt niet tot negatieve effecten. De soort kunnen tijdelijke negatieve effecten ondervinden door het vergraven de watergangen. Voor deze soort geldt vanuit de Utrechtse Soortenlijst dat er mitigatie en compensatie moet plaatsvinden. Mitigatie vindt plaats door de werkzaamheden niet uit te voeren tijdens de kwetsbare periode van de soorten, tijdens de paarperiode en tijdens koude perioden. De werkzaamheden aan de watergangen dienen te worden uitgevoerd van augustus - november. De wijk Rijnvliet wordt gerealiseerd met een groot aantal aan watergangen. Voor de grote modderkruiper is in 2012 een inrichtingsplan opgesteld voor de compensatie van het verlies van het leefgebied voor de grote modderkruiper. Zo wordt in het noordelijke deel tenminste 1.200 meter aan watergang gerealiseerd die geschikt leefgebied vormen voor niet alleen de grote modderkruiper maar ook de bittervoorn en de kleine modderkruiper. De beschermde soorten ongewervelden zijn gebonden aan zeer specifieke habitats. Het plangebied komt voor geen van de beschermde soorten overeen met hun habitat. Deze soortgroep is daarom in zijn geheel uit te sluiten.

De ontwikkelingen in deelgebied 3 kunnen negatieve effecten hebben voor de mogelijk aanwezige grote modderkruiper in aangrenzende watergangen. Het graven van de watergang zelf in het deelgebied heeft geen invloed op de soort. Wel kan het verbinden van de te graven watergang leiden tot negatieve effecten. Uit eerder onderzoek is gebleken dat de modderkruiper voorkomt in het gebied. Voor de soort is in 2017 de ontheffing verlengd tot december 2022 voor het vangen van de soort en het aantasten van voortplantings- en rustplaatsen van de grottemodderkruiper. Volg de voorschriften uit de ontheffing en het activiteitenplan op voor de realisatie van de woonwijk. De bittervoorn en kleine modderkruiper (soorten van Utrechtse Soortenlijst) kunnen voorkomen in de te verbinden watergangen rondom het deelgebied. Voor de soort geldt dat er mitigatie en compensatie plaats moet vinden. Mitigatie dient plaats te vinden door de werkzaamheden aan de te verbinden watergangen uit te voeren in augustus- november. Compensatie voor de soorten van de Utrechtse Soortenlijst is vastgesteld in het inrichtingsplan voor de compensatie voor de grote modderkruiper. Overige beschermde vissoorten en ongewervelden worden niet verwacht binnen het deelgebied.

Afb. 2.1: Paardenstal in deelgebied 3.

Afb. 2.2: Paardenwei van deelgebied 3.

Afb. 2.3: Keet in deelgebied 3.

3

Quickscan gebiedsbescherming

De Wnb onderscheidt soort- en gebiedsbescherming. Bij gebiedsbescherming gaat over de aanwezigheid van beschermde natuurgebieden, zoals Natura 2000-gebieden en overige onderdelen van het Natuurnetwerk Nederland en de beoordeling of er van het voornemen een (in)directe effect uitgaat. Is er sprake van een mogelijk negatief effect, dan is planaanpassing en/of nader onderzoek nodig.

3.1 Natura 2000-gebied

De planlocatie Rijnvliet ligt op ruim 7 kilometer van het Natura 2000-gebied 'Oostelijke Vechtplassen'. Er wordt niet verwacht dat de voorgenomen activiteiten van invloed zijn op de doelstellingen of de habitatdoelsoorten van het Natura 2000-gebied. De onderzoekslocatie ligt te ver van het natuurgebied, er zijn geen verbindingen aanwezig en de gehele stad Utrecht ligt tussen beide. Er is daarom geen vervolgonderzoek noodzakelijk.

Bij de bouwwerkzaamheden wordt groot materieel ingezet die stikstof uitstoten en leiden tot een toename van stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied. Ook in de gebruiksfase is er mogelijk sprake van een toename van stikstofemissie en -depositie ten opzichte van de referentiesituatie door een toename van het aantal verkeersbewegingen. Stikstofgevoelige habitattypen liggen op circa 7000 meter van het plangebied. Op 29 mei 2019 oordeelde de Raad van State dat het Programma Aanpak Stikstof (PAS) niet voldoet. Sindsdien is iedere toename van stikstof op gevoelige habitattypen vergunningsplichtig. Het is noodzakelijk om een stikstofberekening met de online-rekentool AERIUS Calculator uit te voeren. Deze rekentool geeft weer of de maximale stikstofdepositie overschreden wordt en dus een vergunning noodzakelijk is.

De voorgenomen activiteiten leiden niet tot negatieve effecten voor het natura 2000-gebied. Nader onderzoek is derhalve niet aan de orde.

3.2 Overige onderdelen van het Natuurnetwerk Nederland

De onderzoekslocatie ligt buiten de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland. Het dichtbijzijnde NNN-gebied ligt op ruim 4 km afstand van het plangebied. Gezien de afstand en het ontbreken van tussenliggende verbinding wordt niet verwacht dat de voorgenomen activiteiten van invloed zijn op de kernkwaliteiten of ontwikkelingsdoelen van het Natuurnetwerk Nederland.

Er treedt door de voorgenomen ingreep geen negatief effect op de overige onderdelen van het NNN. De beschermde natuurdoelstellingen zijn niet van toepassing op het onderzoeksgebied.

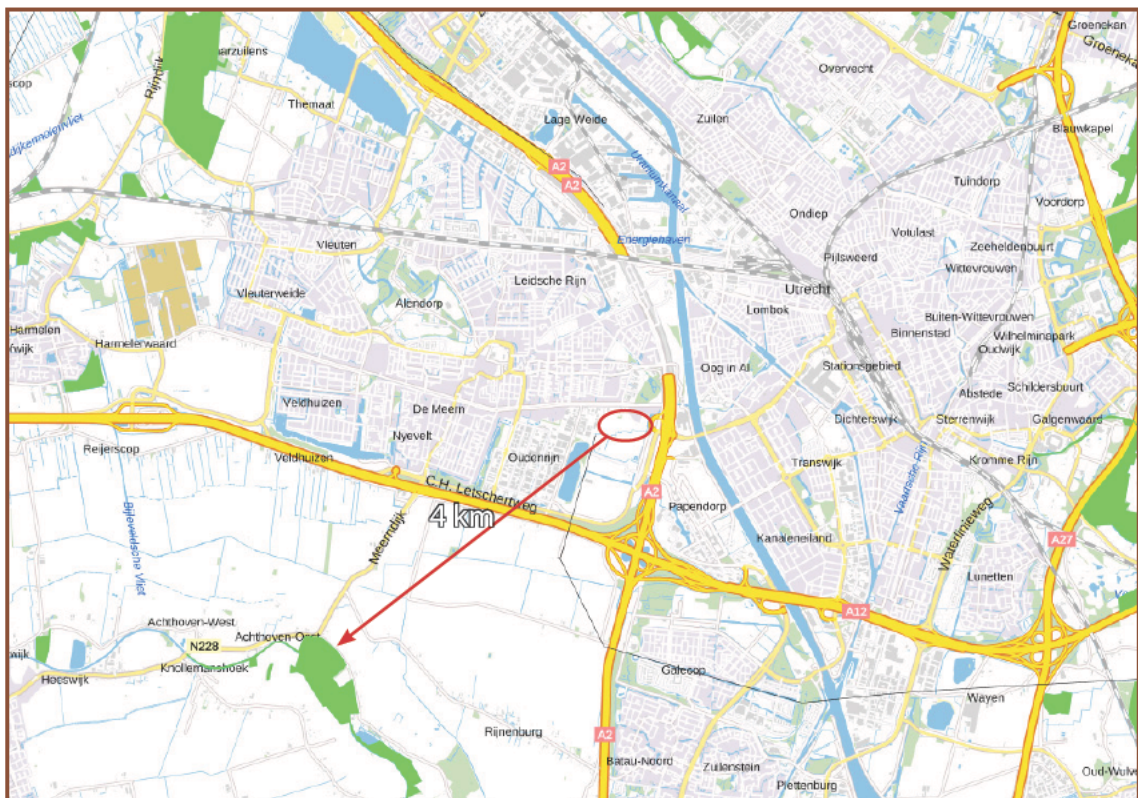
3.3 Groenstructuurplan

Het plangebied is geen onderdeel van de groenstructuurplan van de provincie Utrecht. Binnen het groenstructuurplan is het plangebied aangegeven als 'Prioritaire ontwikkelingen', 'Uitbreiding op de groenstructuur van 2007' en 'Uitbreiding van verbindingen 2007'. Het de inrichtingsplannen van de woonwijk Rijnvliet wordt rekening gehouden met de uitbreiding van de groenstructuur. In de inrichting wordt een groene verbinding van noord naar zuid gelegd.

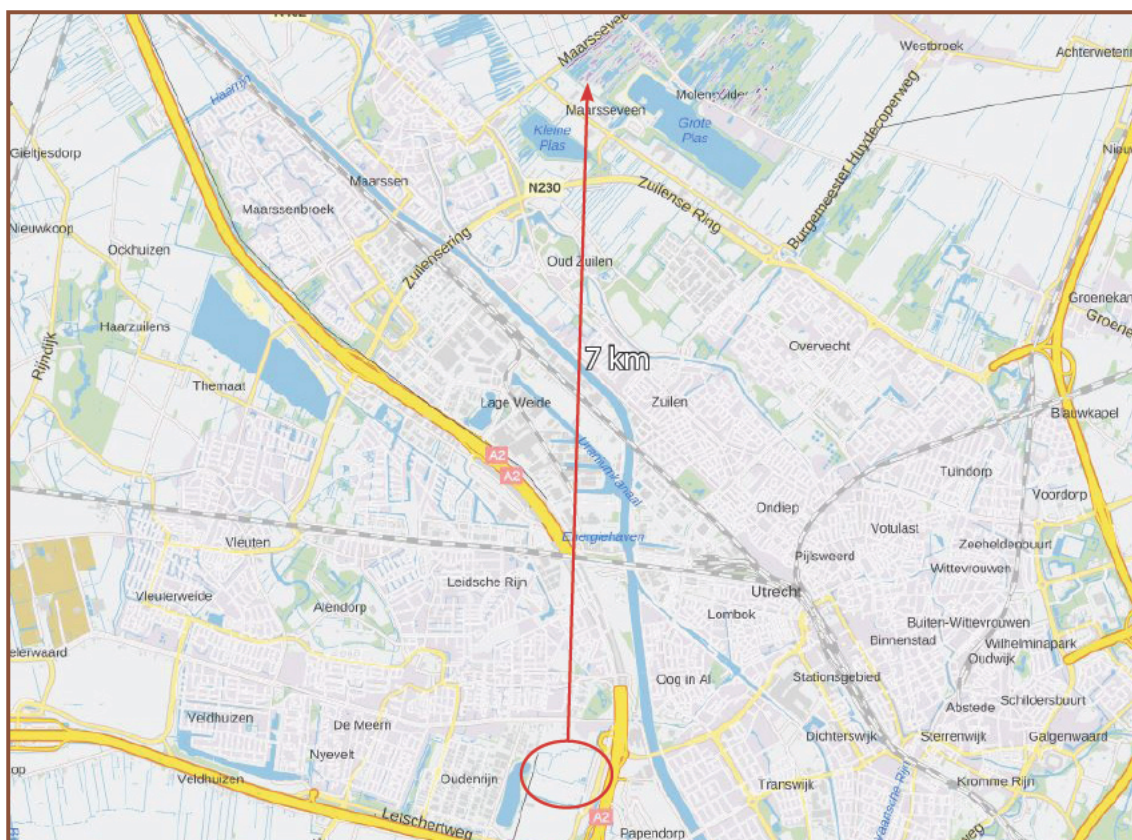
Doordat het plangebied gelegen is buiten het groenstructuurplan worden negatieve effecten niet verwacht. Het plan draagt bij aan de uitbreiding van de verbinding van het groenstructuurplan.

Afb. 3.1: Ligging in het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen (groen). De rode cirkel duidt de onderzoekslocatie aan. Bron: [webkaar.provincie-utrecht](http://webkaar.provincie-utrecht.nl), 2019.

Afb. 3.2: Ligging van het Natuurnetwerk. De rode cirkel duidt de onderzoekslocatie aan. Bron: [webkaar.provincie-utrecht](http://webkaar.provincie-utrecht.nl), 2019.

Afb. 3.3: Het plangebied (rode cirkel) ten opzichte van stikstofgevoelige habitattypen (paars). Het plangebied ligt op 7 km afstand. Een AERIUS-berekening moet uitwijzen of de grenswaarde van stikstofgevoelige habitattypen wordt overschreden. Bron: AERIUS calculator

Afb. 3.4: Plangebied (rode cirkel) ten opzichte van Het Groenstructuurplan van de Gemeente Utrecht. Het plangebied is niet gelegen in de Stedelijke groenstructuur. Bron: Gemeente Utrecht

4

Conclusies

4.1 Conclusies soortbescherming

Het voornemen om de te creëren watergang in dit deelgebied te verbinden met het huidige watersysteem leidt mogelijk tot aantasting of vernieling van leefgebied van de grote modderkruiper. Daarnaast is het noodzakelijk om lichtverstoring op het niet essentiële foerageergebied van vleermuizen zoveel mogelijk te voorkomen. Voor de overige beschermde dieren en (potentiële) jaar rond beschermde verblijfplaatsen van flora, zoogdieren of andere soorten zijn negatieve effecten uitgesloten, met uitzondering van mogelijke effecten op broedvogels tijdens het broedseizoen.

Hieronder volgt een overzicht:

Soortbescherming	Aanwezigheid	Effect	Aanbeveling
Flora - beschermde soorten	niet	geen	geen
Zoogdieren - gebouwbewonend	niet	geen	geen
Zoogdieren - grond-/boombewonend	mogelijk	mogelijk	geen
Zoogdieren - vrijgestelde soorten	aanwezig	mogelijk	zorgplicht
Vleermuizen - verblijfplaatsen	niet	geen	geen
Vleermuizen - vlieg-/foerageerroutes	beperkt	beperkt	geen
Vleermuizen - lichtverstoring	mogelijk	mogelijk	zie bij 4.2
Vogels - jaarrond beschermde nesten	niet	geen	geen
Vogels - algemene broedvogels	mogelijk	geen, mits..¹	zie bij 4.2
Amfibieën/reptielen - vrijgestelde soorten	mogelijk	mogelijk	zorgplicht
Amfibieën/reptielen - overige soorten	mogelijk	mogelijk	zorgplicht
Vissen - alle soorten	zeker	zeker	zie bij 4.2
Overige soortgroepen - alle soorten	mogelijk	geen	geen

¹= mits broedende vogels worden ontzien tijdens de werkzaamheden (zie aanbevelingen).

Gebiedsbescherming	Aanwezig	Effect	Aanbevelingen
Natura 2000 - doelsoorten/habitattypen	nee	geen	geen
Natura2000 - stikstof	n.v.t	mogelijk	zie 4.2
Natuurnetwerk Nederland	nee	geen	geen

4.2 Conclusies en aanbevelingen

Ten aanzien van lichtverstoring vleermuizen:

- De werkzaamheden en ontwikkelingen leiden niet tot het verstoren van een essentieel foerageergebied of vliegroutes van vleermuizen. Wel kan lichtverstoring leiden tot verstoring van een niet essentieel foerageergebied van kleine aantallen foeragerende vleermuizen. Vleermuizen raken door het gebruik van licht gedesoriënteerd en verblind waardoor zij een makkelijker prooi zijn voor predatoren. Daarnaast raken ook insecten gedesoriënteerd waardoor zij op de grond vallen en buiten bereik van vleermuizen belanden. Vanuit de zorgplicht, Wet natuurbescherming Artikel 1.11, dient dit naar redelijkheid zoveel mogelijk voorkomen te worden;
- Ook kan lichtverstoring optreden tijdens de werkzaamheden. Werk daarom buiten de actieve periode van vleermuizen om verstoring tijdens de ontwikkeling te voorkomen. De actieve periode van vleermuizen is globaal van april tot december tussen zonsondergang en zonsopkomst. Wanneer werken buiten de nachtelijke uren niet te voorkomen is dient te worden gebruik gemaakt van bouwlampen met aangepaste amaturen. Ten alle tijden dienen de bouwlampen van de begroeiing af te zijn gericht.

Ten aanzien van de grote modderkruiper:

- De grote modderkruiper komt voor binnen het plangebied van de wijk Rijnvliet. De voorgenomen ontwikkelingen leiden mogelijk tot het verstoren van de soort en het vernielen van voortplantings- en rustplaatsen door het verbinden van de te creëren watergang met het huidige leefgebied van de soort. Voor deze negatieve effecten en het vangen van de soort is een ontheffing nodig. Voor de ontwikkeling van Rijnvliet is in 2017 de bestaande ontheffing voor de grote modderkruiper verlengd tot december 2022;
- Volg de voorschriften uit de ontheffing en het activiteitenplan op om negatieve effecten op de grote modderkruiper zoveel mogelijk te voorkomen en te voldoen aan de ontheffing.

Ten aanzien van stikstofgevoelige habitattypen

- Door de ontwikkeling het deelgebied kan een toename ontstaan in de stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen. Wanneer de grenswaarde van stikstofgevoelige habitattypen wordt overschreden is het project vergunningsplichtig. Een stikstofberekening door de rekentool Aerius Calculator dient te worden uitgevoerd om vast te stellen of de grenswaarde niet wordt overschreden.

Ten aanzien van algemene broedvogels:

- Tijdens het broedseizoen bestaat de kans op broedgevallen van algemene broedvogels in de begroeiing binnen het deelgebied. Negatieve effecten worden verwacht door de versturende werking van de werkzaamheden. Negatieve effecten kunnen worden voorkomen door de werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen, buiten het broedseizoen te starten of preventieve maatregelen te treffen zodat broedgevallen zich niet zullen vestigen in de begroeiing;
- Van belang is of broedgevallen daadwerkelijk aanwezig zijn in de begroeiing wanneer deze niet aanwezig zijn worden negatieve effecten niet verwacht en kan gewerkt worden in het broedseizoen. Om vast te stellen of broedgevallen aan- of afwezig zijn is een broedvogelcheck noodzakelijk. Deze check dient maximaal 3 dagen voor de start van de werkzaamheden te worden uitgevoerd. Het broedseizoen is geen vastgestelde periode, uitsluitend van belang is aanwezigheid van in gebruik zijnde nesten. Indicatief wordt vaak de periode half maart - half augustus gehanteerd omdat in deze periode de kans op broedgevallen het grootst is.

Ten aanzien van zorgplicht en calamiteiten:

- Ten aanzien van alle dieren en planten (beschermd of niet beschermd) geldt de 'Algemene zorgplicht', Artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Met name geldt dit voor algemene soorten zoogdieren en amfibieën, waarvoor een provinciale vrijstelling geldt. Dit houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna naar redelijkheid zoveel mogelijk voorkomen moeten worden. Er wordt geadviseerd om te werken volgens een ecologisch werkprotocol om negatieve effecten op flora en fauna zoveel mogelijk te voorkomen;
- Worden er tijdens de werkzaamheden toch beschermde soorten aangetroffen, leg dan het werk tijdelijk stil en neem contact op een deskundige (volgens omschrijving van het Ministerie van EZ) op het gebied van flora en fauna. Overleg met de deskundige en bevoegd gezag moet in dat geval duidelijk maken hoe met de ontstane situatie kan worden omgegaan.

Wettelijk kader

5.1 Inleiding

In Nederland is de wetgeving omtrent de bescherming van natuurwaarden gesplitst in soortbescherming en gebiedsbescherming. De bescherming was voorheen geregeld in respectievelijk de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. Voor houtopstanden gold de Boswet. Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden die de bovenstaande wetten vervangt. Wat betreft gebiedsbescherming is er weinig veranderd. Op het gebied van soortenbescherming hebben zich diverse wijzigingen voorgedaan. Zo zijn veel planten en vissen onder de nieuwe wet niet meer beschermd, terwijl een aantal zeldzame dagvlinders en libellen juist zijn toegevoegd. Verder is het bevoegd gezag in de meeste gevallen GS van de provincie, waar dat eerder de RVO was. De provincies hebben meer zeggenschap over het beleid, wat zich vooral uit in het feit dat er verschillen zijn in de vrijstellingslijsten van soorten waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting of bestendig beheer en onderhoud vrijstelling geldt. Meer informatie over de Wet natuurbescherming is onder andere terug te vinden op de websites van de Rijksoverheid en de verschillende provincies.

5.2 Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming was voorheen opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998 en heeft de bescherming en instandhouding van natuurgebieden in Nederland als doel. Daartoe zijn gebieden aangewezen in het kader van de Vogelrichtlijn (VR-gebieden), Habitatrichtlijn (HR-gebieden) en het Verdrag van Ramsar (Wetlands). Beschermden Natuurmonumenten vervallen onder de Wet natuurbescherming omdat deze vrijwel geheel samenvallen met **Natura 2000-gebieden**. De VR- en HR-gebieden worden samengevat onder de noemer Natura 2000. Voor de Natura 2000-gebieden worden/zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor specifieke vogelsoorten of habitats. Deze kunnen van gebied tot gebied verschillen. De hierboven genoemde gebieden kunnen overlappen. Activiteiten die een negatief effect hebben op Natura 2000-gebieden zijn verboden. Dat geldt ook voor activiteiten buiten de gebieden die een negatief effect hebben binnen het gebied. Voor activiteiten is een vergunning mogelijk. Een vergunning wordt pas afgegeven wanneer een zogenaamde 'habitattoets' is doorlopen. Hieruit moet blijken dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast en de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten niet verslechtert en geen verstoring van soorten optreedt. Een vergunning wordt afgegeven door de betreffende provincie.

Het **Nederlands Natuurnetwerk (NNN)** komt voort uit het herdefiniëren van de voormalige Ecologische Hoofdstructuur (EHS) door de provincies. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Binnen het NNN zijn ruimtelijke ontwikkelingen slechts mogelijk wanneer deze van groot algemeen of provinciaal belang zijn én er geen reële alternatieven zijn. Er geldt dan wel een compensatieverplichting om negatieve effecten teniet te doen. Binnen het NNN zijn er onderdelen die bestaan uit 'niet-natuurlijke' elementen zoals infrastructuur en bebouwing; gebieden meer ontwikkelingsmogelijkheden voor bijvoorbeeld bedrijven. De begrenzing en doelstellingen van NNN worden door de provincie vastgesteld en is in verwerkt in de omgevingsvisies en -verordening.

5.3 Soortenbescherming

Onder de Wet natuurbescherming zijn verschillende beschermingsregimes te onderscheiden: soorten van de Vogelrichtlijn (VR), soorten van de Habitatrichtlijn (HR) en overige beschermde soorten genoemd in bijlage A behorend bij artikel 3.10 van de WNb. Daarnaast hebben provincies de vrijheid om voor bepaalde soorten uit de laatste categorie vrijstelling te verlenen bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig beheer en onderhoud. Gedetailleerde informatie over het onderdeel soortenbescherming, inclusief lijsten van beschermde soorten, is onder meer te vinden op de website van de Rijksoverheid.

5.4 Rode lijsten

Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of duidelijk achteruit zijn gegaan. Rode lijsten hebben een signaleringsfunctie en geen juridische status. Plaatsing op de lijst betekent daarom niet automatisch dat de soort beschermd is. Daarvoor is opname van de soort onder de Wet Natuurbescherming nodig. De Rode lijsten zijn richtinggevend voor toekomstig beleid. Van overheden en terreinbeherende organisaties wordt verwacht dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode lijsten.